

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wieloletniego finansowania działań Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Morskiego w zakresie reagowania na zanieczyszczenia spowodowane przez statki oraz zanieczyszczenia morza spowodowane przez instalacje naftowe i gazowe

COM(2013) 174 final – 2013/0092 COD

(2013/C 327/18)

Sprawozdawca: **dr Anna BREDIMA**

Rada, w dniu 18 kwietnia 2013 r., oraz Parlament Europejski, w dniu 16 kwietnia 2013 r., postanowiły, zgodnie z art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wieloletniego finansowania działań Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Morskiego w zakresie reagowania na zanieczyszczenia spowodowane przez statki oraz zanieczyszczenia morza spowodowane przez instalacje naftowe i gazowe

COM(2013) 174 final.

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 20 czerwca 2013 r.

Na 491. sesji plenarnej w dniach 10–11 lipca 2013 r. (posiedzenie z 10 lipca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 179 do 1 – 3 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski

1.1 EKES popiera fakt, że w proponowanym rozporządzeniu zwiększono budżet EMSA ze 154 mln euro do 160,5 mln euro w latach 2014–2020. Ponawia również swoje poparcie dla poszerzenia kompetencji EMSA na mocy rozporządzenia nr 100/2013.

1.2 Przyjęcie proponowanego rozporządzenia następuje w krytycznej chwili w związku z odkryciem pól ropośnych i gazośnych we wschodnim rejonie Morza Śródziemnego, a także z inicjatywami podejmowanymi w celu ich szybkiej eksploatacji za pomocą wiercenia morskiego. Ta działalność będzie wyzwaniem dla EMSA, która będzie musiała reagować na potencjalne zagrożenia związane z wierceniem morskim oraz transportem ropy i gazu.

1.3 Chociaż EKES popiera propozycję określającą pulę środków finansowych, to uważa, że pula ta może się okazać niewystarczająca do sfinansowania działań, których w ciągu 7 lat wymagają następujące wyzwania: większy przepływ ruchu (więcej zbiornikowców do przewozu ropy i gazowców na morzu), intensywniejsze odwierty w celu wydobywania ropy i gazu na morzach otaczających UE, a także większa liczba państw członkowskich będących państwami nadbrzeżnymi i wyspiarskimi. W razie poważnych wypadków ograniczona zdolność reagowania kryzysowego może prowadzić do wzrostu kosztów zewnętrznych.

1.4 EKES uważa, że rozmieszczenie obecnych dziewiętnastu statków może być niewystarczające dla całego obszaru przybrzeżnego UE, by zwiększyć zdolność państw członkowskich do usunięcia zanieczyszczenia na morzu. Środki finansowe mogą się również okazać niewystarczające do dalszego udoskonalania zdjęć satelitarnych służących wykrywaniu zanieczyszczeń emitowanych przez statki na całym obszarze UE i pomocnych w usuwaniu takich zanieczyszczeń.

1.5 EKES zachęca EMSA, by swe nowo nabyte kompetencje wykorzystwała do walki z piractwem morskim. Instrumenty monitorowania satelitarnego, jakimi dysponuje EMSA, będą bardzo przydatne w wykrywaniu statków pirackich.

1.6 EKES zastanawia się, czy państwa członkowskie i kraje sąsiadujące UE są nadal odpowiednio przygotowane do reagowania na poważne wypadki na taką skalę, jak w przypadku tankowców „Erika” i „Prestige” czy też kłęski podobne do awarii na platformie wiertniczej „Deepwater Horizon”.

1.7 EKES zachęca UE, a także jej państwa członkowskie i nowe kraje sąsiadujące, które są państwami nadbrzeżnymi, do bardziej zdecydowanego wdrażania następujących konwencji regionalnych wymienionych w uzasadnieniu do proponowanego rozporządzenia: konwencji helsińskiej, konwencji barcelońskiej, porozumienia z Bonn, konwencji OSPAR, umowy lizbońskiej (która jeszcze musi wejść w życie) oraz konwencji bukareszteńskiej.

1.8 EKES zachęca EMSA, by podjęła działania w celu wykrycia nieodpowiednich urządzeń do odbioru pozostałości olejowych w portach UE i portach krajów sąsiadujących.

2. Wniosek Komisji Europejskiej

2.1 Dnia 3 kwietnia 2013 r. Komisja Europejska przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wieloletniego finansowania działań Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Morskiego w zakresie reagowania na zanieczyszczenia spowodowane przez statki oraz zanieczyszczenia morza spowodowane przez instalacje naftowe i gazowe ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ COM(2013) 174 final.

2.2 W rozporządzeniu nr 2038/2006⁽²⁾ (z 18 grudnia 2006 r.) ustanowiono wieloletnie finansowanie działań EMSA w zakresie reagowania na zanieczyszczenie spowodowane przez statki w okresie od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2013 r.

2.3 W rozporządzeniu nr 100/2013 z 15 stycznia 2013 r. powierzono EMSA nowe kluczowe zadania, takie jak reagowanie na zanieczyszczenia spowodowane przez instalacje naftowe i gazowe, a także rozszerzono usługi EMSA na kraje objęte polityką rozszerzenia oraz europejską polityką sąsiedztwa⁽³⁾. W niniejszej opinii głównie ocenia się dostosowanie finansowania EMSA do jej nowych zadań. Proponowana pula środków finansowych wynosi 160,5 mln euro na okres 7 lat (od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2020 r.).

3. Uwagi ogólne

3.1 EKES popiera decyzję, by w proponowanym rozporządzeniu zwiększyć budżet EMSA ze 154 mln euro do 160,5 mln euro w latach 2014–2020. Podtrzymuje również swoje poparcie dla poszerzenia kompetencji EMSA na mocy rozporządzenia nr 100/2013. Jest to zgodne z szeregiem opinii EKES-u⁽⁴⁾ dotyczących roli EMSA.

3.2 W rozporządzeniu nr 100/2003 upoważniono EMSA do interwencji w przypadku wycieków ropy spowodowanych przez morskie platformy wydobywcze ropy naftowej i gazu, a nie tylko w przypadku zanieczyszczenia spowodowanego przez statki. Było to następstwo wycieku ropy na platformie wiertniczej Deepwater Horizon, a także eksplozji w Zatoce Meksykańskiej (w kwietniu 2010 r.). EKES rozumie, że ogólnym celem wniosku Komisji jest zapewnienie skutecznej pomocy UE w reagowaniu na zanieczyszczenia spowodowane przez statki, a także na zanieczyszczenia spowodowane przez instalacje naftowe i gazowe, za pośrednictwem EMSA, która świadczy poszkodowanym państwom zrównoważone usługi w zakresie reagowania na zanieczyszczenia. Państwa członkowskie mogą zatem wziąć to wsparcie pod uwagę podczas opracowywania i przeglądu swych krajowych planów reagowania na zanieczyszczenia morskie.

3.3 EKES jest świadomy, że proponowany budżet ma umożliwić EMSA utrzymanie sieci statków szybkiego reagowania na wypadek wycieku substancji ropopochodnych na obszarach morskich UE i że rozmieszczona zostanie niewielka liczba nowych statków służących zwalczaniu zanieczyszczeń ropopochodnych spowodowanych przez statki i instalacje morskie. Przypuszcza się również, że brakować będzie środków na urządzenia do intensyfikacji wydobywania ropy naftowej, które w latach 2014–2020 mogą już nie być optymalne.

3.4 EKES przyjmuje, że monitorowanie przez CleanSeaNet morskich instalacji naftowych pod kątem nielegalnych zrzutów będzie prowadzone przede wszystkim poprzez wykorzystanie zdjęć satelitarnych wykonywanych na potrzeby monitorowania zanieczyszczeń ze statków. EKES przypomina swą wcześniejszą opinię⁽⁵⁾, w której stwierdził, że „z uwagi na wysokie koszty związane z wykonywaniem zdjęć satelitarnych EKES jest zdania, że konieczna jest optymalizacja potrzebnych zasobów, a zwłaszcza państwa członkowskie muszą koordynować między sobą wykorzystanie zdjęć, co mogłoby prowadzić do znacznych oszczędności. Jednocześnie istnieją powody do inwestowania w poprawę obrazowania we wszystkich europejskich obszarach morskich, jako że jego obecny zasięg nie jest zbyt rozległy, zwłaszcza w obszarze śródziemnomorskim”.

3.5 EKES przyjmuje, że przyznane środki finansowe nie zostaną przeznaczone na pomoc techniczną czy też rozbudowę potencjału w krajach partnerskich objętych europejską polityką sąsiedztwa.

3.6 Przyjęcie proponowanego rozporządzenia następuje w krytycznej chwili w związku z odkryciem nowych źródeł energii dla UE. Zwłaszcza we wschodnim rejonie Morza Śródziemnego odkrycie pod wodą nowych złóż ropy naftowej i gazu, a także związane z nim odwierty w celu ich szybkiego wydobywania będą wyzwaniem dla EMSA, która będzie musiała reagować na związane z tym potencjalne zagrożenia. By EMSA mogła w pełni wywiązać się ze swej roli w tym względzie, należy zapewnić jej odpowiednie środki finansowe. Nasilenie się ruchu statków, a zwłaszcza zbiornikowców i gazowców LNG, odkrycie nowych złóż ropy naftowej i gazu, a także związane z tym odwierty będą wymagać większej liczby statków na Morzu Śródziemnym i na Morzu Czarnym. Dziewiętnaście statków do obsługi całego wybrzeża UE w latach 2014–2020 to bardzo optymistyczne założenie, które w tych okolicznościach może okazać się zbyt skromne.

3.7 Poszerzenie kompetencji EMSA w tym obszarze będzie wymagać dalszego rozwinięcia usług obrazowania satelitarnego na potrzeby monitorowania, wczesnego wykrywania zanieczyszczeń oraz identyfikacji statków lub instalacji naftowych i gazowych odpowiedzialnych za zanieczyszczenia. Należy poprawić dostępność danych i skuteczność reagowania na zanieczyszczenia.

3.8 EKES zastanawia się, czy państwa członkowskie i kraje sąsiadujące UE są nadal odpowiednio przygotowane do reagowania na poważne wypadki na taką skalę, jak w przypadku tankowców „Erika” i „Prestige” czy kłeski podobne do awarii na platformie wiertniczej „Deepwater Horizon”.

3.9 W świetle powyższych rozważań EKES uważa, że należy przeznaczyć więcej środków na wymianę urządzeń do reagowania na zanieczyszczenia substancjami ropopochodnymi na pokładach zakontraktowanych statków, na zapewnienie dodatkowych statków szybkiego reagowania służących odzyskiwaniu substancji ropopochodnych w celu pokrycia obszarów, gdzie

⁽²⁾ Dz.U. L 394 z 30.12.2006, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. L 39 z 9.2.2013, s. 30.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 76 z 14.3.2013, s. 15;
Dz.U. C 299 z 4.10.2012, s. 153;
Dz.U. C 48 z 15.2.2011, s. 81;
Dz.U. C 44 z 11.2.2011, s. 173;
Dz.U. C 255 z 22.9.2010, s. 103;
Dz.U. C 277 z 17.11.2009, s. 20;
Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 31;
Dz.U. C 28 z 3.2.2006, s. 16;
Dz.U. C 108 z 30.4.2004, s. 52.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 28 z 3.2.2006, s. 16.

znajdują się instalacje morskie, które z uwagi na swoje położenie geograficzne są obecnie poza zasięgiem (np. w Arktyce), na zakup dodatkowych środków rozpraszających i urządzeń do likwidacji wycieków oleju na morzu, na rozszerzenie usług CleanSeaNet na obszary, na których znajdują się instalacje morskie, a także na wsparcie krajów objętych europejską polityką sąsiedztwa.

3.10 EKES zachęca EMSA, by swe nowo nabyte kompetencje wykorzystwała w celu walki z piractwem morskim. Instrumenty i dane EMSA, zwłaszcza monitoring satelitarny, będą przydatne w wykrywaniu statków pirackich. Jednym z głównych zadań EMSA powinno być dostarczanie danych o pozycji statków. Usługi te powinny być jednak świadczone wyłącznie na wniosek władz krajowych. EKES ponownie przypomina o potrzebie pomocy ze strony EMSA w walce z piractwem, o czym wspomniał już w swej opinii w sprawie: „Piractwo morskie: wzmocnić reagowanie UE” (z 16 stycznia 2013 r.), a także podczas wysłuchania publicznego na ten temat (24 stycznia 2013 r.).

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Artykuł 2: Definicje

Definicja „oleju” w proponowanym rozporządzeniu odwołuje się do definicji zawartej w konwencji z 1990 r. o gotowości do zwalczania zanieczyszczeń morza spowodowanych olejami oraz współpracy w tym zakresie. EKES zachęca UE i państwa członkowskie do bardziej zdecydowanego wdrażania tejsze konwencji.

4.2 Artykuł 2: Definicje

Definicja „substancji niebezpiecznych i szkodliwych” odwołuje się do definicji przedstawionej w Protokole z 2000 r. o gotowości do zwalczania zanieczyszczeń spowodowanych przez substancje niebezpieczne i szkodliwe oraz współpracy w tym zakresie. EKES zachęca UE i państwa członkowskie, które tego jeszcze nie uczyniły, do przystąpienia do tego protokołu i do jego wdrożenia.

4.3 Artykuł 4: Finansowanie ze środków Unii

4.3.1 EKES przyjmuje, że pomoc EMSA dla krajów objętych polityką rozszerzenia i europejską polityką sąsiedztwa należy finansować za pomocą istniejących programów Unii dla tych krajów i dlatego nie powinna ona wchodzić w zakres wieloletnich ram finansowania.

4.3.2 Chociaż EKES popiera proponowaną pulę środków finansowych, to wątpi, czy będzie ona wystarczająca do sfinansowania działań, których w ciągu 7 lat wymagać będą

pojawiające się wyzwania: większy przepływ ruchu (więcej zbiornikowców do przewozu ropy i gazowców na morzu) oraz intensywniejsze odwierty w celu wydobywania ropy naftowej i gazu na morzach otaczających UE. W razie poważnych wypadków ograniczona zdolność reagowania kryzysowego może prowadzić do wzrostu kosztów zewnętrznych.

4.4 Artykuł 5: Monitorowanie istniejących zdolności reagowania

Co się tyczy wykazu publicznych i prywatnych mechanizmów reagowania na zanieczyszczenia w UE, EKES nalega, by w działaniach uwzględniono podobne mechanizmy państw nadbrzeżnych sąsiadujących z UE, gdyż zanieczyszczenia morskie mają charakter transgraniczny. Ponadto, chociaż niniejsza opinia ogranicza się do przypadkowego zanieczyszczenia, EKES zachęca EMSA do podejmowania działań w celu wykrywania nieodpowiednich urządzeń do odbioru w portach UE i portach państw nadbrzeżnych sąsiadujących z UE. W przeciwieństwie do zanieczyszczeń przypadkowych zanieczyszczenia wynikające z działalności operacyjnej wywołują o wiele mniejszą sensację i rozgłos w mediach, lecz stanowią o wiele większą część całkowitego zanieczyszczenia mórz.

4.5 EKES zachęca UE, państwa członkowskie i nowe kraje sąsiadujące, które są państwami nadbrzeżnymi, do bardziej zdecydowanego wdrażania następujących konwencji regionalnych wymienionych w uzasadnieniu do proponowanego rozporządzenia: konwencji helsińskiej, konwencji barcelońskiej, porozumienia z Bonn, konwencji OSPAR, umowy lizbońskiej (która jeszcze musi wejść w życie) oraz konwencji bukareszteńskiej. EKES uważa, że należy w większym stopniu propagować (wspólne) operacje mające na celu zwalczenie zanieczyszczeń, organizowane na podstawie tychże konwencji, i że niezbędna jest wymiana ekspertów ds. zanieczyszczenia morza. Program EMSA EMPOLLEX (Program Wymiany Ekspertów ds. Zanieczyszczenia Morza) powinien zatem ułatwić intensywniejszą wymianę między państwami członkowskimi.

4.6 EKES przypomina o potrzebie pełnego wdrożenia przez sąsiadujące państwa nadbrzeżne „matki” konwencji morskich, tzn. Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza (UNCLOS) z 1982 r., która stanowi podstawę prawną działań zwalczających zanieczyszczenie morza, odwiertów na dnie morskim i bezpiecznego dla środowiska transportu morskiego.

4.7 Zakontraktowane statki dysponują ogromną pojemnością na potrzeby odzyskanych substancji ropopochodnych i szerokim wachlarzem systemów odzyskiwania substancji ropopochodnych. EKES uważa, że należałoby dopuścić wykorzystanie zakontraktowanych statków EMSA do operacji odlichtowania, przeładunku ze statku na statek, a także magazynowania odzyskanych substancji ropopochodnych na morzu.

Bruksela, 10 lipca 2013 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE